

Česká zemědělská univerzita v Praze

Bakalářská práce

2024

Michaela Karásková

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra pedagogiky (IVP)

Motivace výběru profesního zaměření a perspektivy
žáků/absolventů zvolené odborné školy

Bakalářská práce

Autor: Michaela Karásková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Radmila Dytrtová, CSc.

2024

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/závěrečnou práci na téma: vypracoval/a samostatně a citoval/a jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil/a a které jsem rovněž uvedl/a na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom/a, že na moji bakalářskou/závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom/a, že odevzdáním bakalářské/závěrečné práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří se podíleli na tom, aby tato práce vznikla.

Moc děkuji své vedoucí práce doc. PhDr. Radmile Dyrťové, CSc za ochotný přístup a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala MgA. Marie Křepelkové, bez které by nevznikla praktická část této práce. Moc mi pomohla při oslovování odborných škol a za to ji moc děkuji. A také bych ráda poděkovala své rodině za podporu a trpělivost při mém studiu.

ABSTRAKT

Bakalářská práce na téma „ Motivace výběru profesního zaměření a perspektivy žáků/ absolventů zvolené odborné školy " se zaměřuje na motivaci a celkovou problematiku při výběru střední školy. Velký důraz je kladen na seznámení se s jednotlivými motivačními činiteli, které mají vliv na volbu budoucí profese. Zároveň se zabývá možnou prevencí a pochopením jak a kdy se žák rozhoduje. Závěrečná práce se dělí na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část je vypracovaná ze zdrojů odborné literatury. Zabývá se celkovou motivací při výběru střední školy. Následně poukazuje na kariérové poradenství a volbu SŠ. Praktická část zkoumá skrz dotazníkové šetření realitu v praxi. Na zvolené odborné škole.

Klíčová slova

Motivace, profesní zaměření, odborná škola, průzkum

ABSTRACT

The bachelor's thesis on the topic "Motivation of the choice of professional orientation and the perspective of students/graduates of the chosen vocational school" focuses on the motivation and overall issues when choosing a secondary school. Great emphasis is placed on getting to know the individual motivational factors that influence the choice of a future profession. At the same time, it deals with possible prevention and understanding how and when the pupil makes decisions. The final thesis is divided into a theoretical and a practical part.

The theoretical part is developed from the sources of professional literature. It deals with the overall motivation when choosing a secondary school. Subsequently, he points to career counseling and the choice of secondary school. The practical part examines the reality in practice through a questionnaire survey. At the chosen vocational school.

Keywords

Motivation, professional orientation, vocational school, research

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1.Cíl a metodika.....	9
2. Motivace při výběru střední školy	10
2.1 Motivace.....	10
2.1.1 Rozdělení motivačních faktorů	10
2.1.2 Motivační teorie	11
2.2 Volba SŠ	13
2.2.1 Přechod žáků ze základní školy na střední školu.....	13
2.2.2 Výběr povolání.....	17
2.2.3 Volba střední školy a kariérové poradenství	25
2.2.4 Problémy spojené s výběrem střední školy	30
3. Kariérové poradenství a volba SŠ	34
3.1 Programový přístup k volbě povolání	36
3.2 Program kariérní orientace na ZŠ	39
PRAKTICKÁ ČÁST.....	41
4. Průzkum.....	41
4.1 Cíle průzkumu.....	41
4.2 Dotazník.....	43
4.3 Zhodnocení výsledků.....	46
4.3.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření	60
4.3.2 Celkové hodnocení průzkumu	61
ZÁVĚR	62
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	63
SEZNAM GRAFŮ, TABULEK, SCHÉMAT	64
SEZNAM PŘÍLOH.....	65
PŘÍLOHY.....	65

ÚVOD

Při výběru tématu pro svoji bakalářskou práci, jsem se zamýšlela nad tím, co mě samotnou vedlo se vydat tímto studentským směrem. Co mě ovlivnilo a jaký to má na mě dopad. A jelikož se sama už dlouhé roky ráda zabývám psychologií, zkoumáním toho, co člověka ovlivňuje a jak taková rozhodnutí mají dopad na budoucí vývoj dané osoby. Tak jsem se rozhodla zkoumat tyto procesy dál na známých osobách z knih, filmů a seriálů, skrz konkrétní průzkum na vybrané odborné škole. Sama jsem se původně chtěla vydat touto cestou, skrz studium uměleckoprůmyslové školy, ale okolnosti rozhodly jinak, a nakonec jsem šla současnou cestou.

V psaní jsem chtěla zohlednit své vlastní zkušenosti jako žáka, kde jsem i u sebe viděla dopad jednotlivých proměnných na můj výběr. Rozhodnutí žáka, na jakou školu se vybrat bývá jedno z nejdůležitějších rozhodnutí. U odborných škol to platí dvojnásob. Zde žák nemá dalších pár let, jako na gymnáziu si tento směr promyslet, ujasnit a případně optimalizovat. Toto rozhodnutí bývá často i ovlivněno okolím, rodinou, prostředím i věkem, kde mezi 14-15 rokem se student nemůže 100 % znát, aby bylo tohle rozhodnutí za všech okolností tím správným.

Perspektiva studentů z odborné školy na budoucí vývoj, kariéru a celkově uplatnění, se může lišit než ta, kterou znám z mého běžného okruhu. Jelikož se nepohybují ve společnosti, kde by studenti měli vystudovanou odbornou školu. Cílem mé bakalářské práce je prozkoumání této problematiky do hloubky, zjištění, jaká je motivace studentů při výběru odborné školy a jaká je jejich další perspektiva a realita v životě. Touto tematikou se budu více zabírat v odborné části mé bakalářské práce. Pro svoji praktickou část jsem si vybrala odbornou školu, která mě zaujala. Sama jsem chtěla před lety studovat odbornou školu. Ale mé okolí mě ovlivnilo jiným směrem, budu tím i zkoumat otázky, které jsem si sama zpětně uvědomila, že ovlivnili moji volbu střední školy.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Cíl a metodika

Cílem mé bakalářské práce je prozkoumání této problematiky do hloubky, zjištění, jaká je motivace studentů při výběru odborné školy a jaká je jejich další perspektiva a realita v životě. Touto tematikou se budu více zabírat v odborné části mé bakalářské práce.

Cíl bakalářské práce byl splněn za pomoci analýzy odborné literatury a pomoci průzkumu realizovaného metodou dotazníkového šetření na vybrané odborné škole SPŠO. Výsledky dotazníkového šetření nalezneme v praktické části mé bakalářské práce. Kde jsem stanovila i vlastní hypotézu pro výsledky dotazníkového šetření.

Před ostrým zpracováním jsem dotazník poskytla malému vzorku respondentů, abych si ujasnila jasnost a srozumitelnost otázek. Následně jsem už upravené otázky využila k ostrému šetření. Jako metodu průzkumu své bakalářské práce jsem zvolila metodu dotazníkového šetření. Dotazník obsahuje celkem 15 otázek, z toho 9 uzavřených otázek, 2 uzavřené otázky s více než 2 možnými odpověďmi a 4 otevřené otázky.

2. Motivace při výběru střední školy

2.1 Motivace

Motivace je klíčový pojem, který je důležitý pro pochopení celkové problematiky.

" Motivace je hnací silou (síly) odpovědnými za zahájení, vytrvalost, směr a sílu chování zaměřeného na cíl,, (Simply Psychology, 2024 Evans)

Motivace je vnitřní nutkání jednat určitým způsobem. Pohání nás něco dělat a patří mezi základní psychické procesy. Může být aktivována skrz různé stimuly, které se dělí na vnitřní a vnější (sebemotivace). Motivace se váže i na výkon, kde pomáhá osobám dosahovat lepší výsledky a lépe se soustředí na dosažení daného cíle. Motivování slouží pro zajištění požadovaného chování u jiných jedinců. Primárně se jeden jedinec nebo skupina rozhodne jiného jedince motivovat. Tento jev vychází z toho, že bez motivace nemá jedinec důvod či chuť pracovat. Naopak pojem sebmotivace je proces motivování sám sebe.

2.1.1 Rozdělení motivačních faktorů

Motivace vychází z dvou rovin: pozitivní motivace je ovlivněna odměnou, a naopak negativní motivace je ovlivněna strachem. Obě tyto roviny jsou naprosto přirozené a rovnocenné. Strach u negativní motivace nemusí být nutně špatný, je velmi přirozený a pomáhá nám z hlediska evoluce přežít a pomoci překonat určité situace.

Když se podíváme na příklad, kdy nás napadne medvěd, tak nás strach ovlivní natolik, že budeme mít velkou motivaci rychle utíkat. V období válek vznikají díky strachu obrovské vynálezy, z důvodu velmi napřímeného myšlení.

Pozitivní motivace je založena na principu odměny. To slouží k lepšímu výkonu, kde výsledek ovlivňuje faktor seberealizace, hmotné zainteresovanosti a morálního ocenění.

Naopak negativní motivace, je založena primárně na silových faktorech, kde výsledek ovlivňuje faktor strachu – obava o zaměstnání nebo život, faktor existenční.

2.1.2 Motivační teorie

Existuje řada teorií, jak lze různě motivovat jedince, například s ohledem na požadovanou situaci, nebo dle různé osobnosti lidí. Celková úspěšnost motivace totiž velmi závisí na osobnosti dané osoby, či prostředí ve kterém se nachází. (Motivace, Motivování a Motivační Teorie, 2019)

Pojďme se podívat na relativní teorie, kde se může ukázat souvislost s výběrem střední odborné školy.

Vroomova teorie

Vroomova teorie očekávání, jejímž autorem je profesor z Ameriky – Victor Vroom, který s ní přišel v roce 1968. Hlavní princip této teorie je, že motivace člověka v jeho budoucnosti ovlivňuje jeho vlastní vnitřní očekávání, a to ve třech rovinách.

Jaký je cíl:

- atraktivní – Valence.
- jak je reálné dosáhnout odměnu - Instrumentality.
- jak je reálné dosáhnout cíle - Expectancy.

(Vroom's Expectancy Theory, 2017)

McClellandova teorie

McClellandova teorie získaných potřeb, patří mezi další relevantní teorie ovlivňující motivaci lidí. Byla založena v roce 1958 psychologem z Ameriky, Davidem McClellandem. Tato teorie navazuje na práci Henryho Murraye. Je založena na myšlence, že motivace jedince je ovlivněna třemi druhy potřeb.

Mezi první potřebu patří *achievement motivation*. Tj. potřeba něčeho dosáhnout, a tím dokázat být před ostatními. Jedinec zde hledá uznání. Mezi druhou potřebu patří *authority/power motivation* to jest potřeba moci. Jedinec zde hledá způsob, jak ovlivňovat ostatní, vládnout jim a celkově mít nad nimi moc. Mezi třetí potřebu patří *affiliation motivation*. Potřeba někam patřit. Jedinec chce rozjívet přátelství, nové vztahy a obecně být něčeho většího součástí. Každý jedinec má všechny tři potřeby, ale záleží na jeho vnitřním nastavení, která potřeba u něj zrovna převládá.

Tato teorie je vhodná pro rodiče studentů, aby věděli, jaké faktory jsou pro studenta klíčové i z hlediska budoucího povolání. Každý jedinec by měl znát své priority a jeho rodiče by měli znát motivátory jejich dětí. (*McClellandova Teorie Získaných Potřeb* (McClelland's Three Needs Theory), 2016)

Aldeferova teorie

Mezi třetí relevantní teorii pro studenty můžeme zařadit Alderferovu teorii motivačních potřeb, zkráceně ERG (*existence, relatedness, growth*)

Tato teorie patří mezi motivační teorie. Zveřejnil ji Clayton Paul Alderfer a slouží jako rozšíření Maslowovy pyramidy potřeb. Zabývá se třemi základními rovinami:

1. Existenční, do které spadá jistota v zaměstnání, nebo třeba mzda.
2. Vztahová, do které patří uznání v sociální síti, vztahy, přátelství, až společné cíle.
3. Růstová, sem spadá seberealizace v zaměstnání, až po profesní růst.

Tato teorie s hlubším významem může pomoci studentům, kteří si zvolili špatný obor a následně i kariéru, což vedlo k jejich nespokojenosti. (Alderferova Teorie Motivačních Potřeb ERG (Alderfer's Theory of Motivation), 2017)

Správná motivace může sloužit pro budoucího studenta právě v organizaci, která podníká vnitřní hnací síly, usměrní jeho chování a je to klíč k úspěchu. Používá se k dosažení konkrétního cíle a uspokojení z jeho dosažení. Důležité je především vnitřní odhodlání. (Motivace, Motivování a Motivační Teorie, 2019)

2.2 Volba SŠ

2.2.1 Přejít žáků ze základní školy na střední školu

Období mezi čtrnáctým a patnáctým rokem, bývá velmi klíčové. Rozhoduje se zde o velmi klíčovém kroku, který nepatří mezi jednorázový akt, nýbrž je to výsledek dlouhodobého procesu determinovaném na základě různých vnitřních a vnějších faktorů. Zde je student ovlivňován subjektivními i objektivními okolnostmi. Toto rozhodnutí je žák pouze zčásti. Volba je ovlivněna nejen jeho zájmy, očekáváním, ale i sociokulturním prostředím, v němž žák dospívá, zázemím a rodinnou situací, aspiracemi rodičů i jejich přístupem k vedení a celkové výchově dítěte. Na tomto rozhodnutí se podílí i řada dalších blízkých osob, od jeho spolužáků až po osobnosti a vliv učitelů a školy jako takové. (Walterová s.9)

Příležitosti a limity volby jsou jedním z faktorů rozhodování. Patří zde především limit ve struktuře vzdělávacího systému i potenciálně reálné nabídky vzdělávání jako takového a příležitostí na trhu práce.

Možnost dostat v budoucnu druhou šanci, neovlivňuje volbu vzdělávání přímo, ale je to nezastupitelná pojistka, pro nápravu rozhodnutí, které může být bezpochyby v budoucnu z různých důvodů zpochybněno. K vnějším faktorům patří pak samotné uplatnění na trhu práce, po dokončení vybraného vzdělání.

Zde mohou být určité výhody brány subjektivně s měnícími se proměnami struktury pracovního trhu a jejími nároky. V neposlední řadě lze brát v potaz i podpůrný, informační a poradenský systém. Reálná volba střední školy je výsledkem více prvkového rozhodování, procesu hledání a velkým množstvím kompromisů mezi možným a žádoucím. Žák se zde vnímá jako centrální subjekt, kterého ovlivňuje nespočet faktorů a interakcí s různými subjekty, které se na rozhodování v určité míře nepřímo i přímo podílejí. (Walterová s.10)

Období, v kterém se žák rozhoduje, může být bráno jako zátěžové. V tomto období končí pubescence a začíná přechod do období adolescence. Je to tranzit mezi dětstvím a dospělostí. Žák se zde utváří v chování, jednání a utváří se mu hodnoty. Postupně přijímá normy a zodpovědnosti dospělého. Toto období se bere jako velmi psychicky náročné, i z pohledu první velmi důležité kariérní volby, která bude žáka provázet jeho celým budoucím kariérním vývojem. Jelikož v tomto období je žák nevyhraněný, proměnlivý a nestálý je důležité si hlídat smysluplnost a zodpovědnost při volbě střední školy a budoucí profese. Velmi se zde projevuje bilance mezi potřebou si poradit a vyhledat názor někoho druhého a zároveň vzrůstá autonomie a míra samostatnosti.

Tato situace nutí žáka o školní i mimoškolní úvahu o budoucnosti a celkové strategii o jejich naplnění. Osobní reflexe a celkově plány do budoucna jsou zdrojem větší míry samostatnosti do světa dospělých.

Role rodiny je při volbě střední školy klíčová. Utváří určitou oporu pro profesní perspektivu a poskytuje hlavní rady při výběru střední školy. Žáci dávají přednost při rozhodování primárně názoru rodičů, před jinými dospělými, učiteli či poradenskými pracovníky nebo i svými vrstevníky. (Walterová s.13, 14)

V demokratických zemích je důležité nezapomínat na 2 systémy, na které je kladen důraz:

- zvyšování kvality vzdělávání,
- spravedlivá distribuce (dle možností a schopností)

Obecně se spravedlivost bere jako jeden základní faktor toho, aby bylo vzdělání kvalitní. Vzdělávací systém může přispívat k reprodukci sociálních nerovností a poukazovat na to, že vzdělávání žáků ovlivňuje sociální a ekonomický status rodiny. Přechod do dalšího období vzdělávání, bývá brán jako nejvýznamnější tranzitní uzel, protože nabízí první možnost dále pokračovat ve studiu, po doskočení povinné školní docházky. A významně pomáhá predikovat úspěšnost přesunu žáka pro další vzdělávání. V sociologii se setkáváme s velmi důležitým faktorem, nazývá se sociální a kulturní kapitál rodiny. Poukazuje na něj teorie reprodukce vzdělanostních nerovností. Ta poukazuje na to, že děti z rodin s vyšším vzděláním inklinují k prestižním školám, umožňující dosažení vyššího vzdělání, které považují za hodnotné. Toto se váže i s vyšším finančním faktorem, kde v těchto rodinách bývá větší ochota i možnost peníze do vzdělání dítěte investovat. Je mnohem vyšší než u rodin, kde je nižší vzdělání, a tak i roste riziko neúspěchu. Rodiny se pak soustředí na volbu méně náročné a bezpečnější vzdělávací dráhy.

Rozhodování o volbě střední školy je ovlivněno dosaženými výsledky v průběhu vzdělávání na základní škole a vysokou výběrovostí na střední škole. Často zde poptávka převyšuje nabídku, převážně u gymnáziích. Studentům pak zbývají na výběr právě odborné školy, které mají zase zcela odlišné nároky na výběr i budoucí průběh studia.

Z hlediska volby probíhá výběr střední školy v několika fázích:

1. Rozhodování o volbě střední školy s maturitou nebo vyučení.
2. Rozhodování mezi školou odbornou a všeobecně vzdělávající.
3. Teprve zde, se volí konkrétní škola.

Po těchto klíčových hlavních fázích, teprve přichází na řadu volba oboru. To se bere i jako relativně jednoduchá cesta ke kvalifikaci, která umožní studentovi přímý vstup na trh práce. Volba střední odborné školy je brána jako možnost získání dvojí kvalifikace, kde žák dostane možnost přímého vstupu na trh práce, ale i bude mít možnost se dále vzdělávat. Je to obecně vnímané jako preferovaná, relativně bezpečná a otevřená varianta.

Mimo jiné má na toto rozhodování značný dopad i základní škola, která je vnímaná jako instituce, která může ovlivnit žákovské rozhodování o volbě střední školy. Jedním z prostředků je kurikulum, kam bylo zařazena vzdělávací oblast Výchova k volbě povolání. V kompetenci základní školy je také pořádat klíčové společenské aktivity.

Mimo jiné nabízí základní škola pro žáka spoustu programů, poradců i aktivit, které mají sloužit pro lepší orientaci v budoucím vzdělávání a ujasnění si klíčových zájmů, se kterými student dál může pracovat. Tato podpora se však vztahuje primárně na závěrečnou fázi výběru školy, ne na její cestu. Kariérní poradenství zde slouží pro lepší představení nabídky škol, organizace dnů otevřených dveří či soukromou konzultaci volby s příslušným pedagogem.

Obecně škola dle různých výzkumů nedostatečně mobilizuje žáky k výkonu či k systematické dlouhodobé práci. To má značný dopad na volbu střední školy a následně to vede i k revizi výběru střední školy. (Walterová s.15-18)

2.2.2 Výběr povolání

Čtrnáctý až devatenáctý rok bývá období, které se vnímá jako doba výběru povolání. Už dávno neplatí, že člověk nemůže změnit profesi v pozdějším věku. Člověk si může zvolit kariéru kdykoliv v průběhu svého produktivního věku, ale v mládí jsou největší možnosti s nejmenší bariérou. S rostoucím věkem přibývají omezení skrz nabitou praxi a nechtění s jinými povinnostmi si na sebe brát závazek studia. Tato profesní volba je ovlivněná hned několika faktory. (Bělohlávek s.59)

Mezi tyto faktory patří následující:

1. Povolání rodičů.

Ať chceme nebo ne naši rodiče nám dávají do života určitý vzor a reálný obraz toho, jak určité povolání vypadá. To nám může v budoucnosti pomoci se snazší adaptací na danou profesi.

2. Vzdělání a příjem rodičů

Děti často dosahují vzdělání, které mají jejich rodiče, ale i vyšší. V rodičích se budí i otázka prestiže, proto nutí i méně nadané děti do studia. Co se týče financí, ty se teprve začínají projevovat v poslední době z důvodu větší nabídky placeného studia.

3. Profesionální zájmy

Pokud má dítě zdravý vztah k určité oblasti, tak to jistě ovlivní správně jeho volbu povolání, a tím i celkovou seberealizaci v daném oboru nebo činnosti.

4. Inteligence

Tento faktor ovlivňuje rozhodování o výběru školy částečně, protože student si volí náročnost dané školy na základě předpokládaného úspěchu. Toto rozhodnutí vede v budoucnu k pracovním úspěchům či neúspěchům. A určitá inteligence například na matematiku nebo fyziku bez přípravy nepomůže studentovi dostat se na danou školu.

5. Osobnost

Osobnost se vnímá při výběru jako již druhotný faktor, ale nemůžeme ho opomenout. To, zda je člověk introvert nebo prahne po stabilitě, bude mít vliv na volbu profese, kde před profesí či koučem dá člověk přednost třeba spisovatelské dráze nebo zvolí raději korporát nad startupem.

Hodně lidí je nespokojeno se svou volbou, protože cítí, že si vybrali špatně či nezvládají nároky svého povolání. A místo hledání chyb ve své volbě či oboru ji hledají všude okolo. Bohužel toto jsou následky špatné volby kariéry. Může to mít za následek nesprávné odhadnutí vlastních schopností, nebo špatně zjištěné informace o tom, co takové povolání obnáší.

Pokud není možné rozšířit si kompetence v dané profesi, můžeme uvažovat o změně profese. V tomto případě je těžké se vzdát let schopností v určité oblasti. Ale otázkou je, zda se jich opravdu vzdáváme? Opravdu je již nevyužijeme? Spousta našich schopností má přesah do jiných oborů. Kariéra je o rozšiřování a rozvoji našich zkušeností. Důležité je při změně profese koukat mimo krátkodobé změny a výhody, i na ty dlouhodobé jako obohacení o nové poznatky a celkový osobní rozvoj. (Bělohlávek s.60-61)

Naštěstí vždy existuje nějaké řešení. Mezi první kroky patří ujasnění si vlastních schopností, dovedností, vlastností a v neposlední řadě svého vlastního potenciálu. A následně je důležité porovnání s požadavky, které daná profese vyžaduje. Pokud je člověk v zaměstnání, které je nezajímavé a příliš snadné, vždy se dá obohatit a rozšířit. Pokud se daná osoba pohybuje v

prostředí, které ocení iniciativu člověka, tak tento krok bude velmi snadný. Ale pokud se naopak pohybujeme v pevných rádech a povinnostech dané pozice, pak je to nelehký krok.

Graf osobního potenciálu

V následujícím schématu si ukážeme, jak můžeme kriticky posoudit svůj vlastní potenciál. Při posuzování je dobré vzít v potaz vlastní zkušenosti či názory jiných lidí na vaše vlastní předpoklady. Vždy rozhodněte, zda je vaše dispozice v dané oblasti:

5 - vynikající

4 - nadprůměrná

3 - průměrná

2 - podprůměrná

1 - slabá

Přeškrtnuté číslice pak můžete spojit a vznikne vám váš vlastní graf osobnostního potenciálu. (Bělohlávek s.51)

Tabulka č.1 - Tabulka osobnostního potenciálu č.1

	<i>slabé</i>	<i>podprůměr</i>	<i>průměr</i>	<i>nadprůměr</i>	<i>vynikající</i>
VLOHY, SCHOPNOSTI					
- <i>inteligence</i>	1	2	3	4	5
- <i>rychlá reakce, pohotovost</i>	1	2	3	4	5
- <i>umělecké nadání</i>	1	2	3	4	5
- <i>technické nadání</i>	1	2	3	4	5
- <i>orientace v situaci</i>	1	2	3	4	5

– Zdroj: (Bělohlávek s.49)

Tabulka č.2 - Tabulka osobnostního potenciálu č.2

ZNALOSTI					
- odborné	1	2	3	4	5
- management	1	2	3	4	5
- všeobecné	1	2	3	4	5
DOVEDNOSTI					
- verbální komunikace	1	2	3	4	5
- písemná komunikace	1	2	3	4	5
- vyjednávání	1	2	3	4	5
- cizojazyčná komunikace	1	2	3	4	5
- vystupování	1	2	3	4	5
- řemeslné dovednosti	1	2	3	4	5
- řízení auta	1	2	3	4	5
OSOBNOST					
- orientace na výkon	1	2	3	4	5
- orientace na lidi	1	2	3	4	5
- pružnost	1	2	3	4	5
- citlivost	1	2	3	4	5
- sebekontrola	1	2	3	4	5
- sebedůvěra	1	2	3	4	5
- přijímání odpovědnosti	1	2	3	4	5
- vytrvalost	1	2	3	4	5
- kreativita	1	2	3	4	5
- asertivita	1	2	3	4	5
- důkladnost	1	2	3	4	5
- odolnost vůči stresu	1	2	3	4	5

- Zdroj: (Bělohávek s.50)

Vlastní potenciál a nároky povolání

Ted' využijeme tabulku vlastního potenciálu, své hodnocení, vždy převed'te do části, o kterou máte zájem. Každá profese má jinou úroveň nároku. Tu poznáte dle x – označení, kde, " x " v určitém počtu vždy vyjadřuje určitou úroveň schopností:

" xxxxx " - vynikající

" xxxx " - nadprůměrnou

" xxx " - průměrnou

" xx " - podprůměrnou

" x " - slabou

Pokud váš graf dosahuje požadovaných hodnot, znamená to, že je vše v pořádku. Pokud přesahuje, tak o to lépe na tom kompetenčně jste, danou profesi vykonávat. Pokud je tomu naopak může to být pro vás ukazatel, že se potřebují znalosti doplnit a dostudovat, nebo naopak, že tudy pro vás cesta nevede. (Bělohlávek s.62)

Je to pěkný ukazatel i pro studenty na možné budoucí směřování, aby zjistili, která povolání jsou pro ně vhodná a která naopak ne. A nejlépe, aby to zjistili, než se pro danou školu vůbec rozhodnou.

Pojďme se společně podívat na to, jak to funguje u jednotlivých profesí. Představíme si to rovnou na jednotlivých tabulkách. (Bělohlávek s.63)

Tabulka č.3 - Tabulka potenciálu pro určitá povolání č.1

	1-slabé, 2-podprůměr, 3-průměr, 4- nadprůměr, 5-vynikající					
	graf osobního potenciálu	auto-mechanik	řidič nákl. vozu	prodejce	programátor	SŠ profesor
VLOHY, SCHOPNOSTI	12345	12345	12345	12345	12345	12345
- inteligence	xxx	xx	xxx	xxxxx	xxxxx
- rychlá reakce, pohotovost	x	xxxxx	xxxx	x	xxx
- umělecké nadání	x	x	xx	x	x
- technické nadání	xxxxx	xxx	x000	x000	x0000
- orientace v situaci	xxx	xxxxx	xxxxx	xxx	xxx
ZNALOSTI	12345	12345	12345	12345	12345	12345
* odborné	xxx	xx	xx	xxxx	xxxx
* management	x	x	xxx	xxx	x
* všeobecné	x	x	xxx	x	xxxx
DOVEDNOSTI	12345	12345	12345	12345	12345	12345
+ verbální komunikace	x	x	xxxxx	xx	xxxx
+ písemná komunikace	x	x	xxx	xx	xxx
+ vyjednávání	x	x	xxxxx	x	x
+ cizojazyčná komunikace	x	x	x0000	x	x
+ vystupování	xxx	x	xxxxx	x	xxx
+ řemeslné dovednosti	xxxxx	xxx	x	x	x
+ řízení auta	xxxx	xxxxx	x00	x	x
OSOBNOST	12345	12345	12345	12345	12345	12354
- orientace na výkon	xxx	xx	xxxxx	xx	x
- orientace na lidi	x	x	xxxx	x	xxx
+ citlivost	x	x	xxx	x	xxxx
+ sebekontrola	x	xxxx	xxxx	xx	xxxx
+ sebedůvěra	x	xxxx	xxx	xxx	xxx
+ přijímání odpovědnosti	xx	xx	xxxx	xxxx	xxx
+ vytrvalost	xx	x	xxx	xxxx	xxx
- kreativita	x	x	xxx	xxx	xx
- pružnost	xxx	xx	xxxxx	xxx	xxx
+ asertivita	x	x	xxxxx	x	xxxx
+ důkladnost	xxxxx	xx	x	xxxxx	xxx
+ odolnost vůči stresu	x	xxx	xx	xx	xxx

- Zdroj: (Bělohlávek s.63)

Tabulka č.4 - Tabulka potencionalu pro určitá povolání č.2

	1-slabe, 2-podpruměr, 3-pruměr, 4- nadpruměr, 5-vynikající					
	graf osobního potenciálu	účetní	eko-nom	marke-ting	projek-tant	vývo-jový prac.
VLOHY, SCHOPNOSTI	12345	12345	12345	12345	12345	12345
- inteligence	xxx	xxxxx	xxxx	xxxx	xxxxx
- rychlá reakce, pohotovost	xx	x	xx	x	x
- umělecké nadání	x	x	xxx	xxxx	x
- technické nadání	x	xx	x00	x	x
- orientace v situaci	xx	xxxx	xxxxx	xxx	xxx
ZNALOSTI	12345	12345	12345	12345	12345	12345
* odborné	xxx	xxxx	xxx	xxxx	xxxxx
* management	xxx	xxxxx	xxxx	xx	x
* všeobecné	x	xx	xxx	x	x
DŮVEDNOSTI	12345	12345	12345	12345	12345	12345
+ verbální komunikace	x	xxx	xxxxx	x	xxx
+ písemná komunikace	xx	xxxx	xxxxx	x	xxxx
+ vyjednávání	x	xxxx	xxxxx	x	xx
+ cizojazyčná komunikace	x	x000	x0000	x	xxxx
+ vystupování	x	xxx	xxxxx	x	xxx
+ řemeslné dovednosti	x	x	x	x	x
+ řízení auta	x	x	xxx	x	x
OSOBNOST	12345	12345	12345	12345	12345	12345
- orientace na výkon	xx	xxx	xxxxx	xxx	xxx
- orientace na lidi	x	xx	xxxx	x	x
+ citlivost	x	xx	xxxx	x	x
+ sebekontrola	xxxx	xxx	xxxx	xx	x
+ sebedůvěra	xx	xxx	xxx	xx	xxx
+ přijímání odpovědnosti	xx	xxxxx	xxx	xxx	xx
+ vytrvalost	xxxxx	xxxx	xxx	xxx	xxxx
- kreativita	x	xxx	xxxxx	xxxx	xxxxx
- pružnost	xx	xxxx	xxxxx	xxx	xxxxx
+ asertivita	x	xxx	xxx	x	xx
+ důkladnost	xxxxx	xxxx	xx	xxxx	xxx
+ odolnost vůči stresu	xxxx	xxxx	xxx	xxx	xxx

- Zdroj: (Bělohlávek č.64)

Tabulka č.5 - Tabulka potenciálu pro určitá povolání č.3

	1-slabé, 2-podprůměr, 3-průměr, 4- nadprůměr, 5-vynikající					
	graf osobního potenciálu	mistr v dílně	vedoucí výroby	přírodovědec	lékař	sociální pracovník
VLOHY, SCHOPNOSTI	12345	12345	12345	12345	12345	12345
- inteligence	xxx	xxxx	xxxxx	xxxx	xxx
- rychlá reakce, pohotovost	xxx	xxx	x	xxxx	x
- umělecké nadání	x	x	x	x	x
- technické nadání	xxxx	xxxx	x	x	x
- orientace v situaci	xxxx	xxxxx	x	xxxxx	xxxx
ZNALOSTI	12345	12345	12345	12345	12345	12345
* odborné	xxx	xxxx	xxxxx	xxxxx	xxx
* management	xxxx	xxxxx	x	x	xxx
* všeobecné	x	xx	xxxx	xx	xxx
DOVEDNOSTI	12345	12345	12345	12345	12345	12345
+ verbální komunikace	xxxx	xxxx	xx	xx	xxxxx
+ písemná komunikace	xx	xxx	xxxx	xxx	xxx
+ vyjednávání	xxx	xxxx	x	xx	xxxx
+ cizojazyčná komunikace	x	x	xxxx	xxx	x
+ vystupování	xxx	xxxx	xx	xxx	xxxx
+ řemeslné dovednosti	xxx	x	x	xxx	x
+ řízení auta	x	xx	x	x	x
OSOBNOST	12345	12345	12345	12345	12345	12345
- orientace na výkon	xxxx	xxxxx	xx	x	x
- orientace na lidi	xxxx	xxx	x	xxxxx	xxxxx
+ citlivost	xxx	xx	x	xxxx	xxxx
+ sebekontrola	xxxx	xxx	x	xxx	xxxxx
+ sebedůvěra	xxxx	xxx	xxx	xxxx	xxx
+ přijímání odpovědnosti	xxxx	xxxxx	x	xxxxx	xxxx
+ vytrvalost	xxx	xxx	xxxx	xxx	xxxx
- kreativita	xxx	xxx	xxx	xx	xx
- pružnost	xxxx	xxxx	xx	xxx	xxxx
+ asertivita	xxxx	xxx	x	xxxx	xxxxx
+ důkladnost	xxx	xxx	xx	xxxx	xx
+ odolnost vůči stresu	xxxx	xxxx	xxx	xxxx	xxx

- Zdroj: (Bělohávek č.65)

Na závěr této kapitoly, bych ráda připomněla důležitost volby povolání v kontextu osobního rozvoje. Rozmyslete si, co vám může dát nový nadhled, nové zkušenosti a další podněty pro budoucí rozvoj vaší kariéry. A v neposlední řadě, soustřeďte se na vaše silné stránky, a snažte se svoji budoucí kariéru seznámit předem a co nejlépe. (Bělohávek s.66)

2.2.3 Volba střední školy a kariérové poradenství

Když si přiblížíme rovinu rozhodování o volbě střední školy a profese, narazíme na aspekty sociálního původu. Mezi které patří sociálně-ekonomické zázemí rodiny, dosažené vzdělání rodičů a jeho úroveň, vzdělanostní aspirace a míra povzbuzení žáka

ze strany spolužáků, rodičů a dalšího blízkého okolí. Existuje zde skutečnost, že žáci pocházející z rodin s vyšším vzděláním rodičů a lepším socioekonomickým postavením rodičů si často volí ambicióznější úroveň vzdělání, než jejich vrstevníci z nižších poměrů.

Tato odlišná volba je často podmíněna vyššími ekonomickými prostředky, které umožňují rodině, a tak i studentovi více riskovat, a umožnit tak více zdrojů a úsilí k tomu, aby dítě získalo lepší vzdělání. Naopak rodiny z nižších vrstev zvažují riziko neúspěchu a možné ekonomické ztráty důkladněji a raději volí méně náročnou dráhu. Pojednává o tom např. Výzkum Goldthorpe 1996.

Teorie habitu dle Bourdieu pojednává o spojení strukturálních vlivů a individuálních hodnot a postojů. Habitus, který je podmíněný pozicí ve společnosti se následně projevuje na tom, jak dítě přistupuje ke vzdělávání, vnímá a celkově přemýšlí. Volba vzdělávací cesty je určitá osobní volba, na kterou má vliv jak společenské postavení, tak osobní zkušenosti. K této teorii Bourdieu přispívá i konceptem kulturního kapitálu, který mají studenti z vyšších sociálních skupin rozsáhlejší. Jak skrz jazykové, tak kulturní znalosti. Ale také skrz určité vzorce chování, což je zvyhodňuje před žáky z nižších sociálních rodin. Škola tak vnímá žáky jako schopné a nadané, což jejich úspěch ve vzdělávání jen zveličuje. Pojednává o tom výzkum Bourdieu 1998.

V českém prostředí o následné volbě studia rozhoduje i spolupůsobení struktury školského systému a rodina. Čím jsou žáci mladší, tím mají rodiče větší efekt na jejich další rozvoj. Naopak jejich vlastní zájmy a schopnosti zde nemají zásadní vliv. To se dále promítá na vstup

žáků na víceletá gymnázia. Souvislost se sociálním zázemím a volbou školy potvrdilo i šetření realizovaného v Národním ústavu odborného vzdělávání.

Z toho vyplývá souvislost volby odborného vzdělání a rodiny, která má nižší sociální kapitál. Odborné vzdělání je vzdělání poskytující kvalifikaci pro přímý vstup na trh práce. A vyplývá z toho i souvislost volby vzdělání na gymnázium a rodiny, která má vysokoškolský titul a vysoký socioekonomický status. Tyto výzkumy jsou postaveny na kvantitativním přístupu a na statistických datech.

Naopak kvalitativní přístup uplatnil Katrňák, který zkoumal podrobněji rodinné prostředí a odlišné postoje dítěte k vzdělávání. Ve své studii založené na nestandardizovaných rozhovorech se zabývá problematikou dělníků a vysokoškoláků. Poukazuje zde na rozdíly ve volném a soudržném vztahu. Dělníci mají se školou velmi volný vztah, kde jinými slovy předpokládají, že vzdělání dítěte závisí na škole.

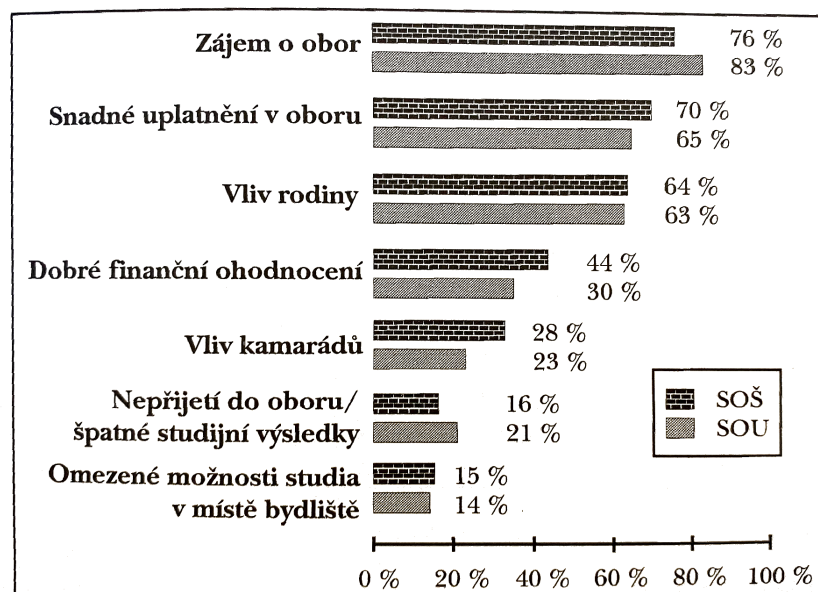
Naopak vysokoškolsky vzdělaný rodiče mají se školou soudržný vztah, který předpokládá, že vzdělání dítěte závisí na rodině, a tak se dítěti snaží pomoci kde to jde. Dělničtí rodiče tak nechávají volbu studia čistě na dítěti, předpokládají tak záruku spokojenosti v budoucnu. Naopak rodiče s titulem z vysoké školy se snaží dítě co nejvíce motivovat a aspirovat pro dosažení co nejvyššího stupně vzdělání. Rozdílné dosažené vzdělání, tak ovlivňuje dítě v rozdílných cestách a strategiích. Učební obor s výučním listem vnímají žáci jako snadnou cestu k uplatnění se na trhu práce, když si nejsou jisti, zda chtějí pokračovat v terciálním vzdělávání. Volba maturitního vzdělání na odborné škole se všeobecným rozhledem představuje získání tzv. dvojí kvalifikace, jak na trhu práce, tak v případě potřeby dále pokračovat v terciálním vzdělávání. (Walterová s. 24-26)

Na území ČR byli žáci v posledních ročnících středoškolského studia dotazováni, na to co nejvíce ovlivnilo volbu jejich studia. Výsledky poukázali na to, že nejčastějším důvodem volby oboru byl zájem o tento obor. Platící pro obě skupiny středoškolského vzdělání. Jako druhý nejčastější důvod bylo budoucí uplatnění na trhu práce z hlediska náročnosti. Na konkrétní volbu oboru přisazovali dotazující až 60 % právě svým rodičům. Naopak možné finanční ohodnocení v budoucnu se v tomto pomyslném žebříčku umístilo až na čtvrtém místě.

Tento výzkum nebral v potaz pouze pozitivní motivační prvky, ale i ty negativní ve smyslu omezení. Mezi limitující faktory patřili například špatné studijní výsledky na základní škole, které muselo vzít v úvahu okolo 21 % budoucích učňů. Z podobných důvodů i budoucí maturanti uvedli, že si studijní obor zvolili jako náhradní z důvodů nepřijetí na obor, na který původně chtěli. A to se pohybuje okolo 16 % z dotazovaných. Toto je důležitý faktor, jelikož nevhodná volba náhradního oboru může negativně ovlivnit spokojenost žáků, a i následnou kariéru dráhu. Na toto zjištění dále navazují další studie, které pojednávají o problematice studia oboru, ke kterému nemají kladný vztah. Může to vést k negativnímu hodnocení výsledků na škole, ale i zanechání studia, či kompletní změna profesní dráhy.

To, že některé obory nebyly v místě bydliště ovlivnilo volbu zhruba 15 % žáků. To naopak poukazuje na širokou volbu možností a oborů pro žáky. (Walterová s. 27-29)

Graf č.1 Důvody pro volbu studijního oboru

- Zdroj: (Walterová s. 29)

Když shrneme výsledky uvedené v grafu č.1, tak je jasné, že žáci se rozhodovali především dle svých zájmů a následného uplatnění na trhu práce.

Finance zde ještě nehráli takovou roli. Naopak v šetření po 3 letech od ukončení školy poukazují na změnu těchto priorit, kde vysoká část absolventů, okolo 40% odchází pracovat mimo obor, který vystudovali. A to především z důvodu nízkého platu. Pokud se podíváme na srovnání žebříčků priorit u SOŠ a SOU, tak tu nejsou výrazné rozdíly. (Walterová s. 29)

Osoby a instituce ovlivňující volbu SŠ

V sérii šetření v NÚOV se zkoumala i souvislost vlivu osob a poradenských institucí na volbu střední školy a jejich následného uplatnění. Z výsledků vyplývá, že žáci se při výběru střední školy rozhodovali nejčastěji sami, ale i jejich okolí na to mělo značný vliv.

Tabulka č.6 Důvody pro volbu studijního oboru

	Žáci směřující na SOŠ s maturitou (r. 2004)	Žáci směřující na učební obory (r. 2000)
Rozhodoval jsem se převážně sám	79,6 %	85,7 %
Rodiče	67,8 %	60,8 %
Kamarádi	34,5 %	26,7 %
Pedagogicko-psych. poradna	6,9 %	2,9 %
Informační středisko ÚP	9,0 %	5,3 %
Lidé z praxe	20,5 %	20,7 %
Učitelé	21,0 %	14,1 %
Jiný zdroj informací	5,2 %	2,5 %

- Zdroj: (Walterová s. 30)

Když se zaměříme na další vlivy při rozhodování, tak z 60 % mají vliv rodiče, z 35% kamarádi, z 27% vyučení a až pak měli vliv učitelé nebo lidé z praxe. Dle podrobnějších analýz mají tyto subjekty na rozhodování minimální vliv.

Bohužel výzkum poukázal i na velmi malý vliv kariérního poradenství na volbu studia. Bavíme se zde pouze o 9 % maturantů a 5,3 % vyučených. (Walterová s. 30)

Je pozoruhodné vnímat i rozhodování žáků, kteří mají ve volbě jasno a vliv na rozhodnutí skrz názor rodičů. U těch studentů, kde student není zájmově vyhrazený, je větší pravděpodobnost vlivu rodičů na volbu další studia. V opačném případě se studenti rozhodují dle sebe.

2.2.4 Problémy spojené s výběrem střední školy

Obecně se na tento rozhodovací proces kouká dost obtížně, z toho důvodu, že žáci takto ke konci základní docházky bývají dosti nerozhodný a nestálý ve svých rozhodnutích. Z výzkumů vychází pouze 36% rozhodnost studentů v jasné volbě toho, co chtějí v životě dělat, a tudíž i studovat

Dokonce 27 % žáků nemělo vůbec představu toho, co chtějí studovat. Zde je problém, že student se rozhoduje o volbě, až při samotném rozhodovacím procesu o výběru budoucí střední školy. Předtím nemá absolutně představu, kam chce dál směřovat. Jiná studie odhalila, že studenti až z 20 % již na zvolené střední škole zjistili, že měli nejasnou, a nebo velmi nepřesnou představu o studiu. Tato skutečnost se dá podchytit skrz důkladnější a včasnou volbu studia na základní škole.

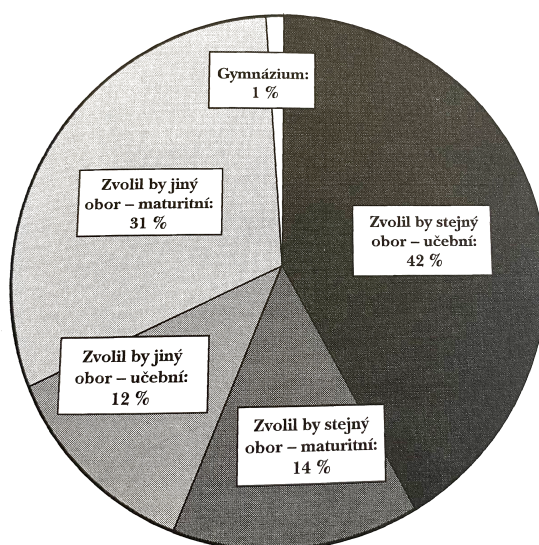
Avšak nízký zájem dále studovat nebo podcenění či přecenění kvalit žáků, ať už rodiči nebo jím samotným může způsobit problémy při dané výuce. A to úspěšné uchycení se v daném zvoleném oboru v budoucnu, což je v takto rychle se měnící ekonomice značný problém. A i když se obor i doplnění studia dá už velmi dobře řešit, tak je stále důležité tuto volbu nebrat na lehkou míru. Celkovou nespokojenost s volbou, můžeme rozdělit do dvou rovin. První je nevhodná rovina vzdělání, která neodráží jeho reálné zájmy.

Projevuje se většinou nespokojeností studenta. Ta se dá ale poměrně snadno řešit, ať už změnou oboru nebo doděláním potřebného vhodnějšího vzdělání. Druhá rovina je, kde student nezvládá studium a vyústí to, až v přestup na jinou lehčí školu. Horší variantou je nutnost předčasně ukončit studium, a třeba se tak dostat do nečekané fáze nedokončení daného studia. (Walterová s. 31-32)

Zjistilo se, že existuje spojitost ve spokojenosti volby a typu středního vzdělání. Analýzy zjistili, že studenti gymnázií a maturitních středních škol jsou s výsledky své volby výrazně spokojenější. A naopak u vyučených studentů se ukázalo, že studenti, si na základě praxí a absolvování studia uvědomili, že kdyby měli tyto informace dříve, tak si ze 40 % zvolí odlišně. Studie i ukazuje, jak si studenti po absolvování studia uvědomují jeho důležitost a dopad na jejich profesní život. (Walterová s. 31-32)

Naštěstí mnohem příznivější situace se ukázala u studentů, kteří volili odborné vzdělání s maturitou, zde by si stejnou studijní dráhu zvolila velká většina, až 89 %. Pouze 8 % by si zvolilo gymnázium, kvůli větším možnostem skrz studium vysoké školy.

Graf č.2 - Volba oboru 6 let po ukončení studia, kdyby si mohli znovu vybrat

- Zdroj: (Walterová s. 33)

Příčiny, proč by si studenti vybrali jiný obor se dá klasifikovat do 3 úrovní:

- nezájem o práci ve své oboru,
- nevyhovující pracovní podmínky a problémy v uplatnění se (od platových podmínek, až po náročném uchycení se při pohovorech),
- nespokojenost s úrovní vybraného vzdělání nebo ambice dosáhnout maturitního vzdělání.

U vyučených studentů se nejčastěji bavíme o změně oboru z důvodu špatných platových podmínek, a to až z 36 %. Pak se bavíme o zájem oboru zakončeným maturitní zkouškou, to až z 32 % a mezi další podstatný problém patří obtíže při hledání práce v oboru, a to až z 23 %. Naopak, zde absolventi nebojují s nezájmem o daný vystudovaný obor. Naopak u absolventů odborných škol s maturitou se bavíme o 10% ztracené chuti obor dále studovat a o 9 % žáků, kteří obor původně nechtěli studovat. A zde 14 % studentů je nespokojený s celkovou úrovní studia a připraveností na vysokou školu či trh práce. (Walterová s. 33, 34)

Předčasné odchody žáků ze středního vzdělávání

Největší problém při špatně zvolené cestě středního vzdělávání je to, kdy je student nucen vzdělání zcela opustit, a jaké problémy to na sebe váže. Problém je, že nedokončené studium nikdo neoceňuje nebo ani nebere v potaz, a tak se na takového uchazeče na trhu práce kouká jako na absolventa pouze základního vzdělání. A to i v případě, kdy neuspěl, až u maturitní zkoušky. V případě, kdy žák ukončí vzdělávání předčasně akumulují se zde více faktorů od chybějící praxi až po odbornou kvalifikaci. To vše vede k riziku dlouhodobé nezaměstnanosti a vznik možných sociálně-patologických jevů. Tato problematika nemá vliv jen na samotného jedince, ale i na celkovou společnost, když to vyústí, až do takového stádia.

V roce 2004/2005 sledovali na určitém vzorku studentů míru předčasného ukončení studia v ČR. Toto číslo se vyšplhalo na 11 502 českých žáků. (Walterová s. 34-35)

Toto číslo představovalo zhruba 5,8 % z množství studujících v tomto roce. Ale obecně je toto náročná tematika, která se špatně posuzuje, z důvodu indikace hlubších problémů studentů. (Walterová s. 36)

Tabulka č.7 - přehled předčasných ukončení

	1. ročník			2. ročník			3. ročník			4. ročník		
	Celkový počet žáků	Počet PU	Podíl PU v %	Celkový počet žáků	Počet PU	Podíl PU v %	Celkový počet žáků	Počet PU	Podíl PU v %	Celkový počet žáků	Počet PU	Podíl PU v %
Gymnázia – vyšší stupeň	10274	165	1,6	10012	120	1,2	9843	106	1,1	9922	34	0,3
SOŠ – obory s maturitou	21995	1321	6,0	20893	861	4,1	19872	526	2,7	19683	360	1,9
SOU – obory s maturitou	3717	596	16,0	3331	148	4,4	3227	83	2,6	2583	100	3,9
SOU – obory s vyučením	19793	3251	16,4	18155	1451	8,0	17431	643	3,7	-	-	-
OU a U – obory s vyučením	3002	921	30,7	2454	409	16,7	1734	211	12,2	-	-	-

- Zdroj: (Walterová s.37)

Oslovený odborníci i pracovníci škol se shodli, že primární důvod předčasného odchodu bývá nízká motivace ke studiu, nedostatečné studijní návyky nebo dovednosti. A celkové nestimulující prostředí, sociální zázemí a celkový obor. Mezi klíčové rizikové faktory však patří dlouhodobou neúspěšnost ve studiu, přecenění nebo podhodnocení žáka, nízký socioekonomický status, poruchy sebehodnocení až po problémové chování. Od užívání drog, po sebepoškození. Při těchto faktorech se riziko na předčasné ukončení studia dost zvyšuje. A velký problém nastává v situaci, kdy žák nechce vůbec spolupracovat.

Tyto problémy jsou závažné, avšak v mnoha případech včas řešitelné a dá se jim i předejít. Ale tyto data poukázala na jiný problém, a to otázku kvality kariérového poradenství. Jak na středních, tak základních školách. Výzkum také odhalil nedostatek poradenství pro žáky, kteří se dostanou mimo vzdělávací systém, nebo jsou krůček od toho, se tam dostat. (Walterová s. 37-38)

Výzkum poukázal na složitost problematiky a nutnost změny systémů ve vzdělávání. Naznačil potřebu změn přístupu kariérového poradenství ke studentům. Jeho celkové zkvalitnění a rozšíření. A nutná potřeba se se studentem koukat i na možný předčasný odchod ze studia, při jeho výběru. Zároveň se zjistila nutnost zřídit podpůrné a asistenční programy, pro práci s znevýhodněnými žáky. Podle odborníků je potřeba odcházející studenty lépe sledovat, aby v tom byl přehled, pro jejich další kroky a následky.

A zároveň by v této situaci velmi pomohla podpůrná skupina, kde by žáci sdíleli své zkušenosti. Dále by mohla přinést změnu aktuálně probíhající reforma školství, kde se mění kurikulum vzdělávání. Zaměření je převážně na změnění oborů od velmi úzce zaměřených, po širokospektrální, aby to to pro studenta bylo co nejlákavější. A velkou změnu činí i zapojení zaměstnavatelů do vzdělávání. To má pomoci větší ztotožnění se s oborem, důraz na snazší představení si budoucí kariérové dráhy. Klade se i důraz na zavedení individuálních podpůrných programů a studijních plánů, pro lepší práci s žáky, kteří mají výukové problémy. Obecně se i připravuje reforma, pro zlepšení motivace a systému učení, pro zabránění předčasného odchodu žáků. (Walterová s. 38, 39)

3. Kariérové poradenství a volba SŠ

Všechny uvedené změny se týkají kariérového poradenství a celkového systému v ČR skrz poradenské služby. I když se jedná o velmi propracovaný segment, výzkumy nám poukazují na jeho nedostatky. Patří to mezi důležitý bod při volbě střední školy. (Walterová s. 39)

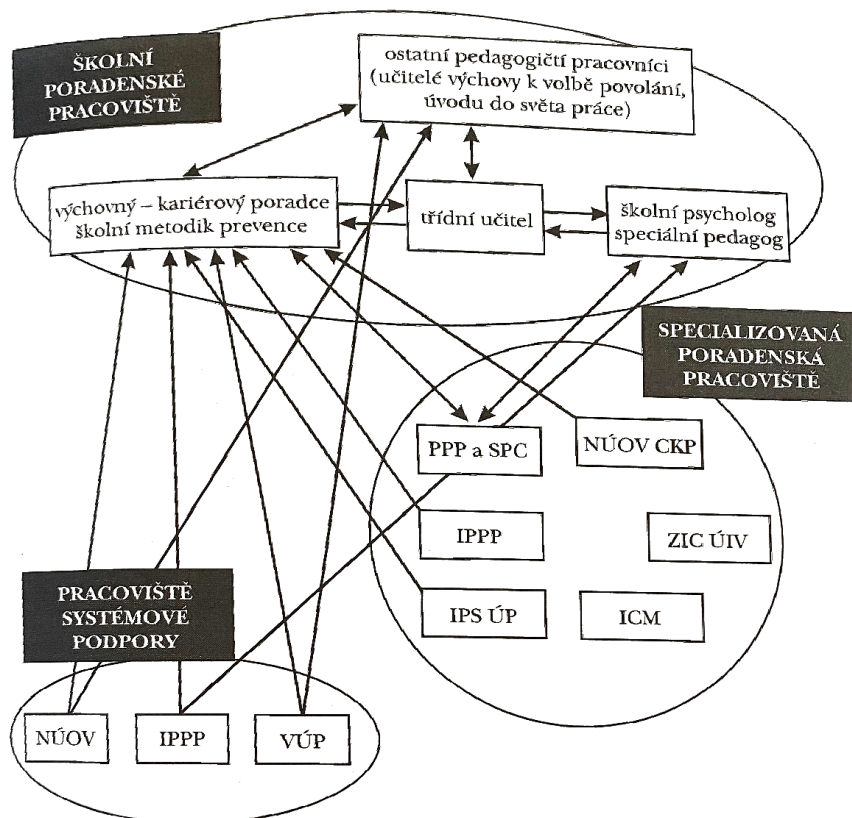
Poradenské služby na střední škole se dělí na 2 nezávisle na sobě působící systémy. Mimoškolní aktivity zařizuje MŠMT (Ministerstvo školství, mládeže a výchovy), MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí) naopak zajišťuje služby přes úřady práce. Které mají na starost informovat a radit – střediska IPS. Kariérové poradenství se dělí na systémovou podporu, výchovu k volbě povolání, informační podporu a rozvíjení obecně přenositelných kompetencí žáků. Tyto klíčové poradenské aktivity se realizují na základní škole.

Cíl je za žáky působit bezprostředně a moct je tak pozitivně ovlivnit, při jejich výběru střední školy. Narozdíl od minulosti, kde ve školách působil pouze výchovný poradce, v současnosti se ve školách rozvíjí služby poradenského pracoviště.

Takové pracoviště zahrnuje nejenom výchovného poradce, ale i metodiku prevence, školního psychologa a pedagoga, který se specializuje na školní poradenství. To vše zahrnuje vyšší kvalitu a dostupnost poradenské péče pro žáky.

Další úroveň kariérové poradenství se realizuje na speciálních poradenských pracovišti. Mezi které patří speciálně pedagogická centra, pedagogicko-psychologické poradny. A mnoho dalších, až po poradenské střediska při úřadech práce. (Walterová s. 40)

Obr. č.1 Struktura propojení piliřů kariérového poradenství

Vysvětlivky použitých zkratk:

NÚOV	Národní ústav odborného vzdělávání	CKP	Centrum kariérového poradenství
IPPP	Institut pedagogicko-psychologického poradenství	PPP	pedagogicko-psychologické poradny
VÚP	Výzkumný ústav pedagogický	SPC	speciálně pedagogická centra
IPS ÚP	informační a poradenská střediska při úřadech práce	ICM	informační centra pro mládež
ZIC ÚIV	Zákaznické informační centrum Ústavu pro informace ve vzdělávání		

- Zdroj: (Walterová s.41)

3.1 Programový přístup k volbě povolání

Na začátku 70 let 20. století se začíná prosazovat pohled na programový přístup. Pro ideální vývoj psychických funkcí při přípravě na budoucí povolání a celkově život. A to primárně ve vyspělých zemích světa, jako je USA, Švýcarsko, Německo, Kanada a Francie.

Obecně vznik a rozvoj těchto programů byl odrazem vývoje kariérového poradenství. Program slouží pro splnění vytyčeného cíle, dle předem stanovených a sladěných činností. Ty se skládají z jednotlivých dílčích kroků a postupů. Program se dělí na vzdělávací, který slouží pro zvyšování vědomostí žáků a program psychologický, který se soustředí na rozvoj psychické funkce nebo naopak odstranění psychické dysfunkce.

Tento systém je velmi systematicky a komplexně strukturovaný a vychází z těchto bodů:

- program vychází přímo z teorie (teoretický základ),
- obsah a jednotlivé kroky programu směřují k předem danému cíli (orientace na cíl),
- cíl je rozdělený na jednotlivé kroky (rozdělení na kroky),
- program směřuje od lehčího k těžšímu (vzrůstající náročnost),
- obsah je homogenní, týká se 1 většího cíle, i když může být formulován ze široka jako např. plánování kariéry (monotematicnost)

Díky programům se dá s klientem pracovat jak na užší, tak širší bázi. Odstraňují subjektivitu, ale na druhou stranu činní poradenský subjekt anonymní. Bez lidského přístupu, respektive vztahu ke klientovi. (Vendel str.142, 143)

Kariérové poradenství tvrdilo, že poskytuje péči studentům, kteří to potřebují. Bohužel se vždy jednalo jen o pár studentů z posledních ročníků, a to činilo dané poradenství velmi neefektivní. Neposkytovalo totiž dostatečnou orientaci s větší skupinou žáků. Naštěstí vývoj v kariérním poradenství se změnil natolik, že už existuje programový systém. Jejich charakteristika je:

- Měl by zahrnovat všechny žáky v posledních ročnících a slouží preventivně.

Programy by měly být komplexní a neustále se vyvíjet. Zde je důležité se soustředit na individualitu, jak v rozvoji, tak v růstu jedince. S tím souvisí i řešení krizí a problémů.

- Měly by zahrnovat celou řadu činností a služeb. Pro dostatečné sebepoznání.

Je zde i důraz na silné stránky jedince. Které by se neměli opomínat, tak jak tomu bylo v minulosti, kde se poradci soustředili primárně na problémy a nedostatky. Nemění to nic na tom, že řešit problémy je důležité, ale nemá to být primární zaměření u studentů. Naopak cíl je identifikovat jedincovi schopnosti, přednosti a vytvořit i nové.

Celkové kariérní programy by měly být sestavené na týmovém přístupu i s pomocí úřadu práce, nejenom u pedagogických pracovníků. Zde jsou nutné konzultace jak pro studenty, tak i další členy týmu. (*Vendel str.143, 144*)

Předpoklady kvalitního programu

Kvalitní kariérní program slouží jako spojovací článek mezi výchovně vzdělávacím procesem a spojitostí s prací, vzděláváním, sociálními vztahy a volným časem. Jeho primární cíl je ulehčovat a podporovat kariérní vývoj. Tento vývoj probíhá po celý život, ale kvalitní program ho urychlí a zkvalitní. (*Vendel str.144*)

Celý vývojový proces se děje v průběhu celého života, kde skrz jednotlivé životní fáze jedinec postupně dozrává. Tento vývoj ovlivňuje, jak jeho prostředí, tak i dědičnost. Vývoj je proces plynulý, který lze ulehčovat intervenčními strategiemi. I přes tu skutečnost, že je vývoj plynulý, tak určité aspekty v daných obdobích převažují nad ostatními. Programy pro lepší kariérní vývoj, by měly tyto dominantní období brát v potaz. Program by se měl raději než na nápravu opožděných jedinců, soustředit na běžný vývoj.

Kde probíhá normální dozrávání. Stádia a jednotlivé etapy vývoje jsou společná pro všechny, ale to, jak si jimi jedinec prochází, je již velmi individuální. A nemělo by se na to zapomínat. Intervenční programy by tyto odchylky neměly brát jako špatné. Ty neoptimálnější programy se nesoustředí jen na jeden aspekt, ale snaží se pokrýt všechny oblasti.

Uvědomují si totiž, že deprivace v jakékoliv oblasti vývoje, má dopad na další oblasti. U osob trpící deprivací je nutná speciální a intenzivní pomoc. (Vendel str.145)

Při vycházení z těchto předpokladů, můžeme říct, že programy kariérní orientace pomohou jedinci při vytváření si svého lidského potenciálu a následně i jeho využití. (Vendel str.146)

3.2 Program kariérní orientace na ZŠ

Program, který bude žákům pomáhat při volbě povolání, by měl začít na základní škole, ale určitě by měl i dále pokračovat v dalších fázích vzdělávání. Jak na střední, tak následně i na vysoké škole. Dle Catletta je důležité pomoci dítěti pochopit důležitost všech kariérních směrů, pro společnost. (Vendel str.146, 147)

E.L. Herr a S.H. Cramer uvádí nutnost rozvoje dovedností, samostatnosti, rozvoj plánovitého jednání a obecné vnímání kladných příležitostí. A nesmíme zapomenout na klíčové vnímání školní práce pro budoucí spojitost s budoucím zaměstnáním. To vše je bráno jako klíčové v tomto věku pro kariérní poradenství. Dle těchto autorů rozdělujeme tři základní druhy kariérního vzdělávání na základní škole. První je ve třídě, skrz různé prezentace, filmy a přednášky. Druhý je méně formální, a to skrz různé scénky a křížovky s využití pojmů a schopností pro budoucí kariérní cestu. A třetí je o tom vzít žáky mimo jejich naturální prostředí například do nějakého závodu nebo firmy, aby se v reálném čase mohli seznámit s daným povoláním.

V období základní školy je důležité, aby se student dokázal seznámit sám se sebou – co má rád, co ne. Zároveň by se měl seznámit s různými školami a povoláními. A nesmíme opomenout umět využít své základní rozhodovací procesy.

Když se na vzdělávání na základní škole koukneme více podrobně, tak do úrovně 3.třídy je důležité, aby dítě pochopilo sebe, základní sociální dovednosti, poznalo základní druhy povolání a neopomínalo na úctu vůči jiným lidem i povoláním. Mezi 4-6 třídou je důležité, aby si dítě vytvořilo o sobě i o světě kladný obrázek, aby pochopilo, že práce je společenská hodnota. Zlepšilo své vzdělání, disciplínu i úctu. (Vendel str.147)

A v neposlední řadě v posledních ročnících, tj. mezi 14-15 věkem, jsou žáci ve velmi důležitém rozhodovacím stádiu. Čeká je volba budoucího povolání, spojená s volbou střední školy. Tudíž v tomto stádiu studenti hodně přemýšlí, osvojují si své dovednosti, zájmy a vlastnosti. Získávají zde pracovní návyky, pozitivní postoje k práci. Zde je tudíž nutné zmiňovat důležitost a význam poradenství pro studenta. (Vendel str.148)

Není to o tom se jen v 9.třídě rozhodnout a vybrat si školu a rozhodnout se pro ni, tj. podat si přihlášku a úspěšně vykonat zkoušky. Ale v 6-7 třídě si student nejprve musí vytvořit kladný postoj k práci jako takové, a i prozkoumat různé varianty. A pak v 8.třídě už své volby konkrétně zvážit a zúžit, tak aby se v 9.třídě vybrala ta hlavní cesta. (Vendel str.148)

Celkový tento přístup a postup slouží k tomu, aby studenti měli od kariérních programů a poradců potřebnou podporu a oporu. A mohli si tak vybrat zaměstnání, ve kterém budou v budoucnu spokojeni. (Vendel str.151)

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Průzkum

4.1 Cíle průzkumu

Cílem průzkumu praktické části mé bakalářské práce bylo zjistit, jaká byla motivace studentů si vybrat právě SPŠO jako svoji střední školu. A co při rozhodování ovlivnilo volbu žáků. Důvod, proč jsem si zvolila dotazníkové šetření, je pro ověření dat a studií mé praktické části, ale tentokrát na konkrétní škole. Původně jsem si chtěla vybrat školu, kterou jsem sama před pár lety chtěla studovat. Bohužel mě paní ředitelka odmítla, že mají již dotazníkovou kapacitu vyčerpanou. Zvolila jsem proto školu, která mě velmi zaujala, a to je škola Michael, ale zde mi nevyplnilo požadované minimální množství respondentů dotazník, proto jsem musela zvolit jinou variantu. Moje finální varianta je proto odborná škola SMVV. Na této odborné škole se mi podařilo získat nejvíce odpovědí, aby byl dotazník co nejrelevantnější.

Výzkum probíhal na škole s velmi rozdílnými obory, proto jsem se rozhodla pro online dotazník, který mi připadal pro studenta jako rychlejší a příjemnější volba.

Charakteristika vzorku respondentů

Respondenti jsou žáci Školy mezinárodních a veřejných vztahů, kde je vzdělání zakončené maturitní zkouškou. Dotazovala jsem se však pouze žáků z 1. a 2. ročníků. Původně byl dotazník zamýšlen pro 50 respondentů, ale vrátilo se mi 88 vyplněných dotazníků.

Věkové rozpětí tázaných žáků je od 15 do 18 let. Mezi respondenty bylo 57 dívek a 31 chlapců. Respondenti byli informováni od vedení a úvodním textem dotazníku, čeho se dotazník týká, k čemu slouží a jak se s ním bude dále pracovat. Na základě těchto informací mi byli žáci ochotni dotazník vyplnit.

Metody průzkumu

Před ostrým zpracováním jsem dotazník poskytla malému vzorku respondentů, abych si ujasnila jasnost a srozumitelnost otázek. Následně jsem už upravené otázky využila k ostrému šetření.

Jako metodu průzkumu své bakalářské práce jsem zvolila metodu dotazníkového šetření. Dotazník obsahuje celkem 15 otázek, z toho 9 uzavřených otázek, 2 uzavřené otázky s více než 2 možnými odpověďmi a 4 otevřené otázky.

Skládá se, jak ze základních otázek od věku, po obor, který studují. Tak i ze složitějších otázek, které navazují na moji teoretickou část bakalářské práce. Zkoumá, co motivovalo studenta si zvolit tuto školu, zda rodiče a jejich dosažené či nedosažené vysokoškolské vzdělání a následně i finanční stránka, měla na volbu studenta vliv. Zajímalo mě, i pokud by byla situace opačná, zda by to jejich volbu ovlivnilo. V neposlední řadě jsem zkoumala, co od zvolené odborné školy student očekává.

Vlastní hypotézy a očekávání

Jelikož jsem odbornou školu chtěla sama studovat, mám k odborné škole osobní vztah. Tato škola je velmi úzce zaměřená, tudíž mi dává smysl tyto hypotézy tvrdit, u ostatních otázek a hypotéz nebudu spekulovat. Ale věřím, že jsem schopna správně určit předběžnou hypotézu respondentů. Případně ji i později vyvrátit.

Z vlastní zkušenosti vím, že vysokoškolský titul rodičů může mít vliv. V mém případě měl. Jelikož pocházím z rodiny doktorů, tak mě tatínek chtěl směřovat jiným směrem. Proto jsem sama velmi zvědavá na výsledky výzkumu.

Hypotéza č.1

Žáci si volí studium především z důvodu zájmu o obor a snadné uplatnění v oboru.

Hypotéza č.2

Nejvíce jejich volbu ovlivnili oni sami a lidé z praxe.

4.2 Dotazník

Volba střední školy - dotazník

Dobrý den,

do rukou se vám dostal anonymní dotazník, který se zabývá problematikou výběru střední odborné školy. Tento dotazník bude sloužit jako podklad pro bakalářskou práci – Motivace výběru profesního zaměření a perspektivy žáků/absolventů zvolené odborné školy. Zvolila jsem si vaši školu, jelikož jsem na ní před lety, chtěla sama studovat. Budu moc vděčná, za vyplnění tohoto dotazníku.

Tabulka - dotazník

DOTAZNÍK - volba střední školy

Dobrý den,

do rukou se vám dostal anonymní dotazník, který se zabývá problematikou výběru střední odborné školy. Tento dotazník bude sloužit jako podklad pro bakalářskou práci - Motivace výběru profesního zaměření a perspektivy žáků/absolventů zvolené odborné školy. Budu moc vděčná, za vyplnění tohoto dotazníku.

Byla tato škola tvoje první volba? *

- Ano
- Ne

Jsi spokojená s touto volbou? *

- Ano
- Ne

Pokud ne, jaký je důvod? *

Short answer text

Jsi rád/a, že jsi si zvolila odbornou školu? *

- Ano
- Ne

Jaký obor studuješ? *

Short answer text

Proč jsi si vybral/a tento obor? *

- Zájem o obor
- Snadné uplatnění v oboru
- Vliv rodiny
- Dobré finanční ohodnocení
- Vliv kamarádů
- Nepřijetí do oboru/špatné studijní výsledky
- Omezené možnosti v místě studia

Pocházíš z rodiny, kde mají tvoji rodiče vysokoškolské vzdělání? *

- Ano
- Ne

...

Kdyby byla tvá odpověď opačná, myslíš si, že by to změnilo tvoji volbu? *

- Ano
- Ne

Pedagogicko-psychologická poradna

Informační středisko ÚP

Lidé z praxe

Učitelé

Jiný zdroj informací

Jaké máš očekávání od studia na SMVV? *

Long answer text

4.3 Zhodnocení výsledků

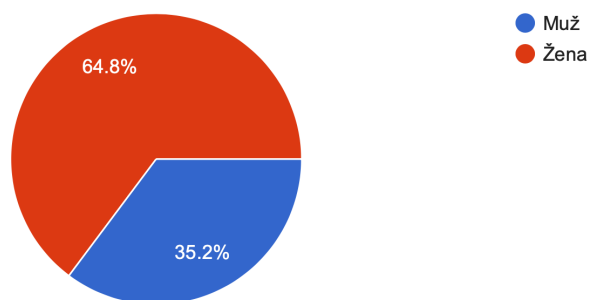
Otázka č.1

Jsi muž nebo žena?

- Muž
- Žena

Jsi muž nebo žena?

88 responses

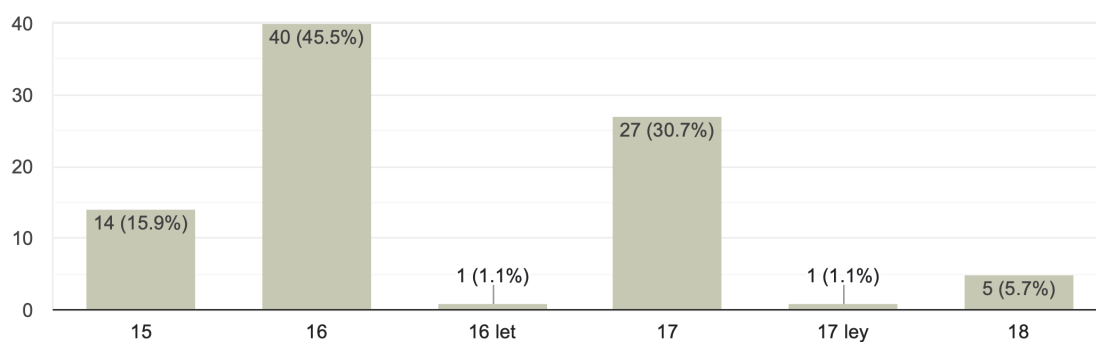
Z výsledků je zřejmé, že zde studuje větší množství žen než mužů. A to 64.8 % tj. 57 respondentů je ženského pohlaví a 35.2 % tj. 31 respondentů je mužského pohlaví.

Otázka č.2

Kolik ti je let?

Kolik je ti let?

88 responses

Výzkum ukázal, že respondenti jsou ve věku od 15 do 18 let. Převažují respondenti, kterým je 16 let, je jich 41 tj. 46.6 %, naopak nejméně respondentů je ve věku 18 let, kdy je jich 5 tj. 5.7 %.

Otázka č.3

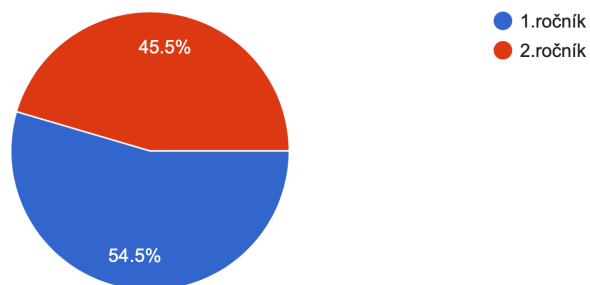
V jakém ročníku aktuálně studuješ?

- 1. ročník

- 2.ročník

V jakém ročníku aktuálně studuješ?

88 responses

Odpovědi jsou velmi vyvážené, 45.5 % tj. 40 respondentů je z 1.ročníku a 54.5 % tj. 48 respondentů je z 2.ročníku.

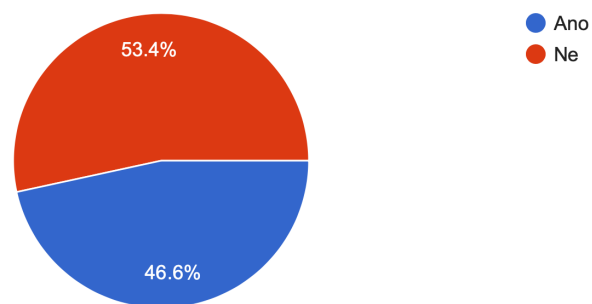
4.otázka

Byla tato škola tvoje první volba?

- Ano
- Ne

Byla tato škola tvoje první volba?

88 responses

Zde vidíme, že pro větší část studentů 53.4 % tj. 47 respondentů tato škola nebyla první volbou. Naopak pro 46.6 % tj. 41 respondentů byla tato škola první volbou.

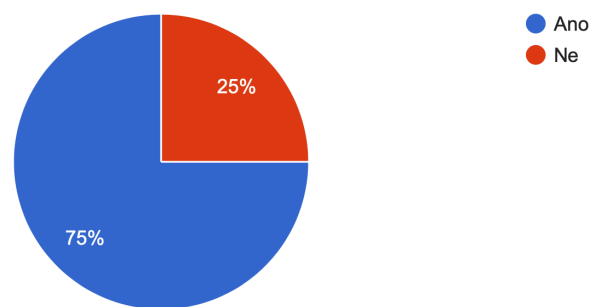
5.otázka

Jsi spokojený/á s touto volbou?

- Ano
- Ne

Jsi spokojená s touto volbou?

88 responses

Převážná většina studentů 75 % tj. 66 žáků je se svou volbou školy spojených, naopak 25 % tj. 22 žáků se svou volbou není spokojeno.

6.otázka

Pokud ne, jaký je důvod?

Zde, jelikož je to otevřená otázka se odpovědi značně liší, od toho, že jsou studenti spokojeni, až po různá negativa školy, nebo jednotlivých učitelů. Pro můj výzkum chci poukázat na tyto nejzajímavější a nejrelevantnější odpovědi.

Bohužel nejsem spokojena s výběrem, ale jedná se spíše o pro mě nevhodně vybraný obor. Obor mě zaujal ze začátku a školní prostředí, ale jelikož jsem během studia zjistila, že obor mě tolik nezaujal a nepřijde mi to, jako něco v čem bych dále chtěla pokračovat.

Jsem spokojená ale to vysoké školné mi trochu vadí

Očekávala jsem větší úroveň od školy kvůli výši školného a že alespoň nějaké výdaje bude platit škola. Jinak mi to zde vyhovuje přístup učitelů je někdy skvělý a v jiných případech zase naprosto nepřijatelný.

Nebyla moje první volba ale asi škola je v pohodě.

Nic proti škole ale nejsem studentskej typ a studuju kvůli rodičům a papiru

Málo všeobecné výuky, nemám pocit že mi tato škola dává nejlepší předpoklady na VŠ

měla jsem zájem o trochu jiný zaměření

Měl jsem 2 přihlášky na gymply, ale nevyšlo to...

Vidíme zde možná negativa spojená s odbornou školou, a to nezáměr o obor, či strach o nedostatečnou přípravu pro budoucí VŠ vzdělání. Nebo naopak studium pro rodiče a pro maturitu.

Je zajímavé i vidět, že tato škola, kde je student motivován si vybrat své zaměření, byla další volba, v případě, když respondentovi nevyšlo vzdělání na gymnáziu, které je pro studenta dost všeobecné.

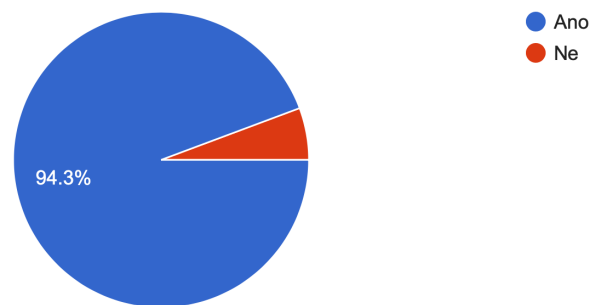
7. Otázka

Jsi rád/a, že jsi zvolila odbornou školu?

- Ano
- Ne

Jsi rád/a, že jsi si zvolila odbornou školu?

88 responses

Když navážu na předchozí otázku je zajímavé vidět, že valná většina 94.3 % tj. 83 žáků z 88 je spokojeno s tím, že si zvolilo odbornou školu, a ne třeba gymnázium.

8. Otázka

Jaký obor studuješ?

Zde je nejčastější odpověď Mezinárodní vztahy a diplomacie nebo PR.

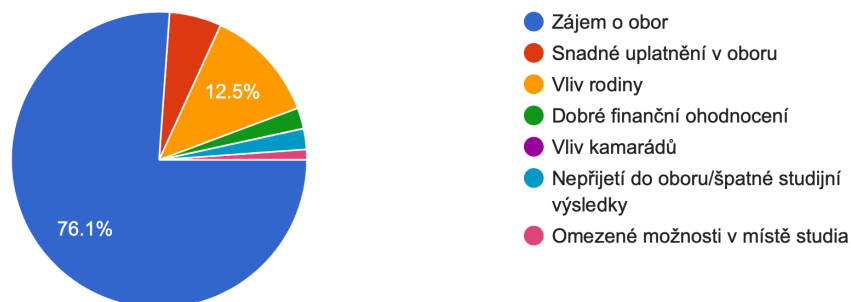
9. Otázka

Proč jsi si vybral/a tento obor?

- Zájem o obor
- Snadné uplatnění v oboru
- Vliv rodiny
- Dobré finanční ohodnocení
- Vliv kamarádů
- Nepřijetí do oboru/špatné studijní výsledky
- Omezené možnosti v místě studia

Proč jsi si vybral/a tento obor?

88 responses

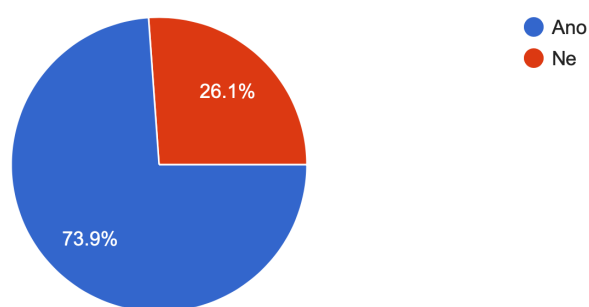
Nejčastější odpověď 76.1 % tj. 67 respondentů si vybralo svůj obor, protože o něj měli zájem. A na 12.5 % tj. 11 respondentů měl velký dopad volby vliv rodiny. Zde se potvrdilo, že rodina patří, i na dále mezi hlavní rozhodovací faktory.

10. Otázka

Pocházíš z rodiny, kde mají tvoji rodiče vysokoškolské vzdělání?

Pocházíš z rodiny, kde mají tvoji rodiče vysokoškolské vzdělání?

88 responses

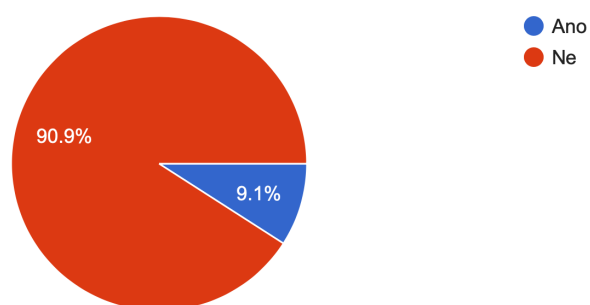
65 žáků odpovědělo, že ano. Naopak 23 žáků odpovědělo, že ne. Jelikož všechny obory jsou zakončené maturitní zkouškou, a ne výučním listem je vidět, že vliv studia rodičů má efekt i na jejich děti. Přesně tak, jak odkazovali jiné studie. Hypotéza se tu potvrdila.

11. Otázka

Kdyby byla tvá odpověď opačná, myslíš si, že by to změnilo tvoji volbu?

Kdyby byla tvá odpověď opačná, myslíš si, že by to změnilo tvoji volbu?

88 responses

Zde je zajímavé vidět, že studenti si z větší části 90.9 % tj. 80 žáků si nemyslí, že ano. 9.1 % tj. 8 žáků si naopak myslí, že ne.

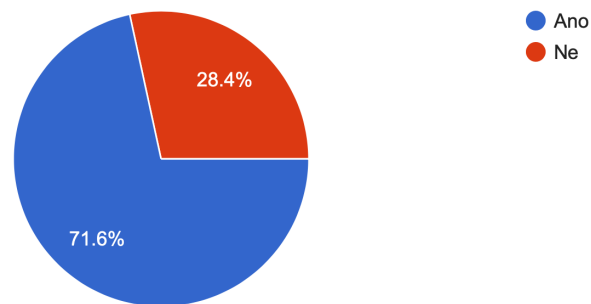
12. Otázka

Pocházíš z rodiny, kde tě rodiče mohli finančně podpořit při studiu?

- Ano
- Ne

Kdyby tomu bylo opačně, myslíš si, že by to změnilo tvoji volbu?

88 responses

Zde je velmi zajímavé vidět, že 71.6 % tj. 63 žáků si uvědomuje to, že kdyby jejich rodiče neměli na soukromé studium, museli by si zvolit jinou školu, pravděpodobně státní.

Ale naopak 28.4 % tj. 25 žáků by si studium s největší pravděpodobností platilo samo, což je na druhou stranu dosti obdivuhodné. A vypovídá to i o hodnotě studia pro studenta.

14. Otázka

Kdo nejvíce ovlivnil tvoji volbu střední školy?

- Rozhodoval/a jsem se převážně sám/a
- Rodiče
- Kamarádi
- Pedagogicko-psychologická poradna

- Informační středisko ÚP

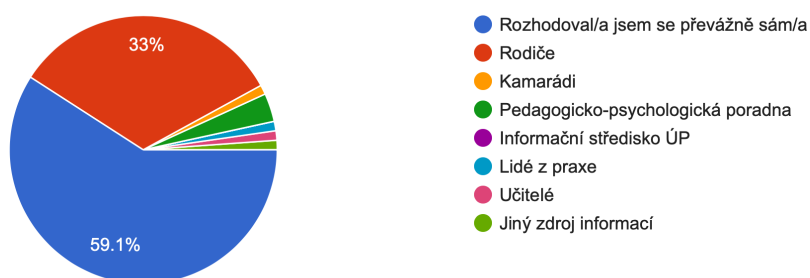
- Lidé z praxe

- Učitelé

- Jiný zdroj informací

Kdo nejvíce ovlivnil tvoji volbu střední školy?

88 responses

Zde se promítají nejvíce 3 odpovědi. 59.1 % tj. 52 žáků se rozhodovalo převážně samo, což mě příjemně překvapilo, že až tak velké procento. Potvrdilo to tak moji hypotézu. Z 33 % tj. 29 odpovědí je známo, že ovlivnili volbu dětí rodiče, což se i v průběhu jiných experimentů potvrdilo. Z 3.4 % tj. 3 odpovědí je patrná pomoc Pedagogicko-psychologické poradny, což je ve výsledku velmi malá část žáků.

15. Otázka

Jaké máš očekávání od studia na SMVV?

Zde se odpovědi zase velmi liší, ale mezi nejzajímavější patří rozhodně tyto:

zakočení úspěšnou maturitní zkouškou

kominikace s lidmi a rozšíření své dovednosti

Maturitu a schopnost orientovat se v předmětu PR

Že v budoucnu si najdu dobrou práci díky znalostem z této školy

Dobrá příprava na budoucnost

Dotáhnout do k maturitě

Žádné a maturitu

že se dobře uplatním v životě a budu moct dělat práci, která mě bude bavit a zároveň z toho budou dobrý peníze.

nemám žádné očekávání

Očekávám to že dodělám tuhle školu a dotáhnu to k maturitě a budu na sebe pyšná.

že ukončím studium s úspěšnou maturitní zkouškou

že si pak najdu dobře placenou práci díky oboru co vystuduji

Doufám že mě to posune dále v životě.

dobrou budoucnost

naučit se formulovat věty a plynule mluvit

Příprava pro studium na Karlově Univerzitě

že se naučím ovládat více jazyků, lépe komunikovat, vyjadřovat se a argumentovat :)

že pujdu na VŠ

Doufám že mě to připraví na můj budoucí život

Mezi nejčastější odpovědi patří úspěšné odmaturování, příprava na život a na následné vysokoškolské studium. Líbí se mi, že studenti už v takto mladém věku přemýšlí nad svojí zdárnou budoucností a není to jen čistě pro rodiče, či jejich okolí.

4.3.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

V rámci mé bakalářské práce jsem provedla analýzu pomocí dotazníkového šetření. Analýza je zaměřená na měření motivace žáků 1. a 2. ročníků zvolené odborné školy, což v mém případě je SMVV. Na průzkum mi odpovědělo 88 respondentů, mnohem více, než jsem původně předpokládala.

Některé otázky mě velmi překvapily. Zaujalo mě, že 94.3 % tj. 83 žáků z 88 je spokojených s volbou právě odborné školy. Bylo zde i jasné, že 76.1 % tj. 67 respondentů si vybralo tento obor dle sebe a dostali tak i tu možnost svobodné volby a zároveň placené podpory rodičů.

Hypotéza č.1

Žáci si volí studium především z důvodu zájmu o obor a snadné uplatnění v oboru.

Tato hypotéza byla převážně potvrzena. 76.1 % tj. 67 respondentů si vybrali svůj obor, protože o něj měli zájem. Uplatnění v oboru se tam nevyskytovalo, pouze finanční ohodnocení a zdárná budoucnost. Na snadnosti uplatnění studenti, až tolik neuvažovali.

Hypotéza č.2

Nejvíce jejich volbu ovlivnili oni sami a lidé z praxe.

Zde se má hypotéza také převážně potvrdila. 59.1 % tj. 52 žáků se rozhodovalo převážně samo. Lidé z praxe měli vliv jen u 1.1 % tj. u 1 žáka.

Mé hypotézy se z větší části potvrdily a výzkum tak můžu zhodnotit jako velmi úspěšný.

4.3.2 Celkové hodnocení průzkumu

Celkově bych průzkum zhodnotila kladně. Ale s odstupem času si uvědomuji, jak je důležité si vyhradit na průzkum opravdu delší období. Mohou zde nastat překážky, s kterými nemusíte počítat. Například, že spousta škol má jarní prázdniny, vůbec nekomunikuje, a nebo celkově odpovědi zanedbá i po určité domluvě s ředitelem dané školy, což je škoda. Původně jsem dotazník chtěla dát jiným školám, které z výše uvedených důvodů nevyšly. Jsem proto ráda, že se mi podařilo získat velmi pěkné a zajímavé odpovědi od školy, kterou jsem až tak dobře neznala, ale příjemně mě překvapila i celkové výsledky, které potvrdily teoretickou část mé práce.

ZÁVĚR

Na závěr bych chtěla zdůraznit, že motivace za volbou střední školy není vůbec jednoduchá, a v životě každého žáka patří mezi jedno z nejtěžších rozhodnutí. Do toho, jakým směrem se student vydá existuje spousta směrnic, ale mezi ty největším patří jednoznačně rodiče a vlastní zájem žáků.

Skrz praktickou část se potvrdilo, že student, který se vydá odbornou cestou má mnohem větší představu a zájem o svůj obor než student, který si raději vybere gymnázium.

Zároveň se ověřila důležitost volby správného oboru, když student nemá až tak velký vztah k oboru. Bohužel se pak obor velmi špatně mění, a s tím souvisí spousta problémů, které jsem zmiňovala ve své odborné části. Těmto problémům se dá předejít správnou prevencí například skrz kariérní poradenství.

Tato práce proto slouží jako zajímavý podklad, proč je důležité toto rozhodnutí nepodcenit, a jak s ním lépe pracovat jako rodič, student, profesor či poradce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Motivation Theories in Psychology. (n.d.). Simply Psychology. <https://www.simplypsychology.org/theories/motivation-theories>

Motivace, motivování a motivační teorie. (2019, May 7). ManagementMania.com. https://managementmania.com/cs/motivace-a-motivovani#google_vignette

Vroomova teorie očekávání (Vroom's Expectancy Theory). (2017, October 23). ManagementMania.com. <https://managementmania.com/cs/vroomova-teorie-ocekavani>

McClellandova teorie získaných potřeb (McClelland's Three Needs Theory). (2016, August 25). ManagementMania.com. <https://managementmania.com/cs/mcclellandova-teorie-ziskanych-potreb>

Alderferova teorie motivačních potřeb ERG (Alderfer's Theory of Motivation). (2017, February 14). ManagementMania.com. <https://managementmania.com/cs/alderferova-teorie-motivacnich-potreb>

Motivace, motivování a motivační teorie. (2019, May 7). ManagementMania.com. https://managementmania.com/cs/motivace-a-motivovani#google_vignette

BĚLOHLÁVEK, F. Osobní kariéra. Praha: Grada, 1994. ISBN 80-85427-24-9.

VENDEL, Š. Kariérní poradenství. Praha, Grada: 2008. 224 s. ISBN 978-80- 247-1731-9.
WALTEROVÁ, E., GREGER, D., NOVOTNÁ, J. Přejít žáků ze základní školy na střední školu: pohledy z výzkumů. Brno: Paido, 2009a. ISBN 978-80-7315-179-9.

SEZNAM GRAFŮ, TABULEK, SCHÉMAT

Tabulka č.1 - Tabulka osobnostního potenciálu č.1

Tabulka č.2 - Tabulka osobnostního potenciálu č.2

Tabulka č.3 - Tabulka potenciálu pro určitá povolání č.1

Tabulka č.4 - Tabulka potenciálu pro určitá povolání č.2

Tabulka č.5 - Tabulka potenciálu pro určitá povolání č.3

Graf č.1 Důvody pro volbu studijního oboru

Tabulka č.6 Důvody pro volbu studijního oboru

Graf č.2 - Volba oboru 6 let po ukončení studia, kdyby si mohli znovu vybrat

Tabulka č.7 - přehled předčasných ukončení

Obr. č.1 Struktura propojení pilířů kariérového poradenství

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHY